

Mülteci politikası öldürüyor

Avrupa'da mülteci intiharları ve ırkçılık-3

2016 ile 2022 yılları arasında en az 245 mülteci intihar sonucu hayatını kaybetmiş. Bu da ortalama olarak her ay en az üç kişi ölmüş demektir. Ayrıca aynı dönemde, en az 15 kişi doğrudan polis şiddeti sonucu ve 14 kişi ise yardım sağlanmaması nedeniyle hayatını kaybetmiş. 1993 yılından bu yana en az 803 mülteci hayatını kaybetti.

Mesela sınır dışı etme işlemleri genellikle sabahın erken saatlerinde gerçekleştirilir; böylece kişiler savunmasız olurlar. Bir trajik örnek vermek gerekirse; 19 Şubat 2018'de Rüsselsheim'da, 35 yaşında Pakistanlı bir erkek odasında polisi görünce pencereden atlayarak ağır yaralandı. Oysa polisler onun için değil oda arkadaşı için gelmişlerdi...

Almanya'da mevcut mülteci siyaseti, caydırıcı bir etki yaratacak şekilde düzenleniyor. Bu çarpıtılmış gerçeklere dayanan alaycı bir stratejidir. Siyasetçiler ve basın, insanlık dışı hedeflerini gerçekleştirmek için yıllardır ırkçı üslup ve tavır kullanıyor. Ortak talebimiz; herkes için eşit haklar, herkes için kalma hakkı ve sınır dışı edilmelerin derhal durdurulması.

GÖZDE GÜLER

Berlin'de 1994'ten bu yana sosyal ırkçılık araştırması ve belgelemesi yapan Antirassistische Initiative (İrkçılık Karşıtı İnisiyatifi) 30 yıldan bu yana ülkenin her yerinden mülteci ölümlerini takip ederek arşivliyor. Kurumun kayıtlarına göre sadece 2016 ile 2022 yılları arasında en az 245 mülteci intihar sonucu hayatını kaybetti. Bir başka raporları da 1993-2022 yılları arasında en az 443 mültecinin yaşamını yitirdiğini ortaya koyuyor. Ulaşılamayan veriler de dahil edildiğinde bu sayı çok daha artıyor. Almanya'da mevcut mülteci politikasının mültecileri ölüme sürüklediğini belirlen kurum yetkilileri, siyasetçilerin ve basının mültecilere yönelik ırkçı üslup ve tavrı yıllardır sürdürdüğüne dikkat çekiyor. İrkçılık Karşıtı İnisiyatifi ile çalışmaları hakkında konuştuk.

Mülteci ölümlerini takip etmeye ve arşivlemeye nasıl başladınız?

Eylül 1994'te İrkçılık Karşıtı İnisiyatifi e.V. (ARI) olarak oğlunu arayan bir babadan kayıp ihbarı almıştık. Baba en son Polonya'dayken haber aldığı oğlu Sutharsan Kanthasamy'yı arıyordu. En son oğluyla görüştüğünde Polonya'dan Almanya'ya kaçmaktaydı. O zamanki ARI ekibi, Kanthasamy ve en az sekiz diğer Tamil mültecinin 26 Ağustos 1994 tarihinde Almanya'ya kaçtığını ve Polonya-Almanya sınırındaki Neisse Nehri'ni geçmeye çalışırken hayatlarını kaybettiklerini öğrenmişti. Sınırlardaki ölümler daha önce sadece söylenti olarak biliniyordu. Ancak Neisse'deki bu ölümler basına düştüğünde kuzey Avrupa sınırında yaşanan korkunç gerçekler de gün ışığına çıkmıştı. Kaçarken ölen ya da yaralanan insanların asıl sayılarını duyurabilmek için vakaları takip edip arşivlemeye başladık. Olaylar çoğaldıkça araştırmalar da genişletildi. Böylece yerel araştırma hızlı bir şekilde bireysel olayların kapsamlı bir araştırması ile sonuçlandı. Almanya bağlamında çeşitli kökenlerden mültecilerin ölüm ve yaralanmalarının belgelendiği bireysel vakaların dosyası oluştu. ARI, 30 yıldır "Alman mülteci politikası ve ölümcül sonuçları" başlığı altında olayları belgeliyor. Bu belgeler iltica prosedürünün yanı sıra geçerli ikamet belgeleri olmayan ve fiziksel zarara uğrayan insanların hikayeleridir.

Geçen 30 yılın ardından bilanço nedir? Rakamlarda artış gözlemliyor musunuz? Artış olduysa bunun nedenleri nedir?

Yayınladığımız yıllık ölüm ve yaralanma rakamları asıl rakamlar olarak varsayamayız çünkü asıl sayı muhtemelen daha yüksek. Çünkü biz haber ve bilgi aldığımız kuruluşları, bireyleri ve ekibimizin aktardığı vakaları kayıt altına alıyoruz. Keza mültecilerin durumları da haklarında bilgi sahibi olmaya pek imkan vermiyor. Olan biten her şeyi öğrenemiyoruz. Sığınmacılar veya müsamaha gösterilen kişiler Almanya'da diğer insanlara göre

çok daha az hakka sahip. Bu kişiler genellikle yıllarca toplu konaklama yerlerinde yaşamaya zorlanıyor; geçimlerini sağlamak için çok az destek alıyor; çalışmaları yasaklanıyor; daha az tıbbi bakım ve diğer ayrımcı yasalar ağıyla karşı karşıya kalıyor. Birçoğu politik nedenlerden dolayı gelmesine rağmen sığınma talepleri reddediliyor ya da sınır dışı edilmekle, sefaletle geri gönderilmekle tehdit ediliyorlar. Mülteciler bu yaşam koşullarına karşı kendilerini savunduğunda ise kriminalize ediliyorlar ve yasal olan haklarından mahrum bırakılıyorlar. Örneğin, birçok mülteci kamusal alanlarda ırkçı saiklerle yapılan saldırıları bildirdiklerinde, çağrılan polis memurları tarafından ciddiye alınmıyor. Polis tarafından uygulanan şiddet ise genellikle inkar ediliyor, önemsizleştiriliyor ve şiddet mağduru olan mülteciler zanlıymış gibi gösteriliyor. Bu durumdan şu sonuç çıkıyor: Birçok suç duyurusu ya mağdurlar tarafından yapılmıyor ya da polis tarafından kabul edilmiyor; kabul edilse de dava düşürülüyor. Medya kuruluşları Basın Yasası kapsamında intiharların taklit edilmesini önlemek amacıyla intiharları hiç ya da mümkün olduğunca az ayrıntıyla kamuoyuna duyuruyor. Dolayısıyla intiharları basın üzerinden araştırmak daha da zorlaşıyor. Her yıl Alman Eyalet Parlamentoları ve Federal Meclis'teki bazı gruplardan parlamenterler, konuya ilişkin araştırma önermeleri sunuyor. Genellikle anonimleştirilmiş cevaplar alıyoruz. Bu nedenle rakamlarımızı ancak güvenilir bir alt sınır olarak görüyoruz.

Örneğin, 2016 ile 2022 yılları arasında en az 245 mülteci intihar sonucu hayatını kaybetmiş. Bu da ortalama olarak her ay en az üç kişi ölmüş demektir. İntihar girişimi ve kendine zarar vermede toplam 3 bin 706 vaka belgelenmiş. Bu da ayda 44 yaralı demektir. Ayrıca aynı dönemde, en az 15 kişi doğrudan polis şiddeti sonucu ve 14 kişi ise yardım sağlanmaması nedeniyle hayatını kaybetmiş.

Ortaya çıkan tabloya göre intihar edenlerin yaşı, cinsiyeti ya da kökeni hakkında bize ne söyleyebilirsiniz?

İstatistiksel olarak güvenilir bir araştırma yapmak mümkün değil çünkü belirtildiği üzere intiharlar edenlerin bilgileri çoğu zaman anonim oluyor. Ancak kişisel bilgilerin mevcut olduğu olaylara bakacak olursak, intiharların tüm yaş gruplarında ve cinsiyette insanlar arasında meydana geldiği açıktır. Fakat mültecilerin çoğunluğu erkek olduğu için, kendine zarar veren veya intihar edenlerin arasında kadınlar ve kız çocuklarının sayısı çok daha azdır.

İntiharlarda kurumlar sorumlu tutuluyor mu? Kurumlara dönük suç duyurusu yapılıyor mu? Bu tür süreçleri de takip ediyor musunuz?

İntiharlardan başkalarını sorumlu tutmak genellikle zordur; özellikle de ölen kişinin kendisine zarar verdiği açıksa. İnsanlar hayatlarını tehlikeye atacak kadar umutsuz ve köşeye sıkışmış olsalar da onların lehine yasal süreç başlatmak neredeyse imkansızdır. Mesela sınır dışı etme işlemleri genellikle sabahın erken saatlerinde gerçekleştirilir; böylece kişiler hazırlıksız ve savunmasız olurlar. Bu baskınlar kişilerde psikolojik panik ve acil durum hallerini tetikleyebilir. Polisler genellikle mülteciler üzerinde caydırıcı bir etki yaratmak için acımasızca ve

zalimce davranırlar. Öyle ki bir mülteci polisi gördüğünde yaşayacaklarını tahmin ettiğinden pencereden atlayarak ya yaralanır ya da hayatını kaybeder. Buna bir trajik örnek vermek gerekirse; 19 Şubat 2018'de Rüsselsheim'da, 35 yaşında Pakistanlı bir erkek odasında polisi görünce pencereden atlayarak ağır yaralandı. Oysa polisler onun için değil oda arkadaşları için gelmişlerdi. Devlet görevlilerin etrafında gerçekleşen ölümlerde veya tutuklu ölümlerinde ilgili kurumlar genellikle intihar belirlemesini yapar. Bunu sıklıkla gözlemliyoruz. En bilindik vaka 2005 yılında Dessau'daki bir hapisane hücrelerinde yanarak hayatını kaybeden Oury Jalloh. Tüm kanıtlara rağmen polis, Sierra Leone'den gelen ve döşeğe bağlı olan erkeğin üzerine benzin döküp, kendini yaktığı iddiasında ısrar etti. Bir başka örnek de 2018 yılında Kürt mülteci Amed Ahmad'ın ölümüdür. Amed, 17 Eylül 2018'de Kleve Cezaevi'ndeki hücrelerinde çıkan yangın sonucu yanarak hayatını kaybetmişti. Yanlışlıkla tutuklanan genç, hücrelerinde yangın çıktığında 10 haftadır suçsuz yere hapis yatıyordu. Amed, yangın çıktığında yardım istemiş ve çağrı sistemi aracılığıyla gardiyanlara ulaşmaya çalışmış ancak girişimleri gözardı edilmiş. Amed'in ölümü tezat oluşturan şüphelere rağmen intihar olarak belgelendi. Devam etmekte olan bir soruşturma komisyonu ve görevliler hakkında yürütülen çeşitli soruşturmalara rağmen, bugüne kadar sorumlular hakkında herhangi bir mahkûmiyet kararı verilmedi. Sorumlu yetkilileri bulup hesap sormaya çalışanlar genellikle kişinin ailesi, arkadaşları veya sivil toplum örgütleridir ki maalesef genellikle başarısız olurlar.

Bilgilere hangi ağ üzerinden ulaşıyorsunuz? Kamplar, hastaneler vs. şeffaf mı?

Belgelerimiz çok kapsamlı olduğundan bilgi kaynakları da çeşitli oluyor. Özellikle de eyaletlerin mülteci konseylerinden ve farklı konulara odaklanan diğer siyasi kuruluşlardan çok sayıda bilgi ediniyoruz. Ayrıca gazete, radyo, TV ve diğer medya organlarında yer alan basın haberlerini de kullanıyoruz. Diğer kaynaklar arasında polis raporları, akrabalar ya da destekçilerle yapılan görüşmeler yer alıyor.

Peki son olarak, intiharları nasıl engelleyebiliriz? Tavsiyeleriniz ya da beklentiniz nedir?

Almanya'da devletin mültecilere yönelik muamelesi siyasi bir karardır. Mevcut yürütülen mülteci siyaseti, gelen insanlar üzerinde caydırıcı bir etki yaratacak şekilde düzenleniyor. Ayrıca burada yaşayan mültecilerin 'gönüllü olarak' geri dönmeleri için ağır bir yıldırma politikası da yürütüyor. Bu çarpıtılmış gerçeklere dayanan alaycı bir stratejidir. Mültecilerin büyük çoğunluğu ülkelerini gönüllü olarak terk etmiyor; zulüm, savaş ve açlıktan kaçmak zorunda kaldıkları için göç ediyorlar. Siyasetçiler ve basın, insanlık dışı hedeflerini gerçekleştirmek için yıllardır ırkçı üslup ve tavır kullanıyor. Bu üslup ve tavır da gericilerin, siyasi sağın ve diğer popülistlerin ekmeğine yağ sürüyor. Mülteci grupları ve örgütleri ortak talebimiz; herkes için eşit haklar, herkes için kalma hakkı ve sınır dışı edilmelerin derhal durdurulması.

Almanya koca bir mülteci mezarlığı

- Merkezi Berlin'de bulunan ırkçılık karşıtı girişim Antirassistische Initiative'nin "Almanya mülteci politikası ve ölümcül sonuçları" başlıklı raporunda Almanya'da 1 Ocak 93 - 31 Aralık 2022 yılları arasındaki mülteci ölümleri üzerine çarpıcı bilgiler yer alıyor.
- 443 mülteci sınır dışı edilme tehdidi nedeniyle veya sınır dışı edilme tehlikesinden kaçmaya çalışırken hayatını kaybetti. Bu 443 kişiden 88'i sınır dışı kamplarında bulunuyordu.
- 5 bin 520 mülteci sınır dışı edilmekten korktukları için veya sınır dışı kararını protesto ederken kendini yaraladı. 5.520 kişiden 992'i sınır dışı edilmek üzere gözaltına alınmıştı.
- Sınır dışı sırasında 5 mülteci hayatını kaybetti.
- Sınır dışı uygulamaları veya o esnadaki kötü muameleden dolayı 634 mülteci yaralandı.
- 41 mülteci sınır dışı edildikten ve geldikleri memleketlerine gönderildikten sonra hayatlarını kaybettiler/öldürüldüler.
- 642 mülteci dönmek zorunda kaldıkları kendi ülkelerinde polis veya asker tarafından kötü muameleye ve işkenceye maruz kaldılar, orda bulundukları ciddi hastalıklardan dolayı hayati tehlike yaşadılar veya ağır hastalandılar.

- 81 mülteci sınır dışı edildikten sonra herhangi bir iz bırakmadan ortadan kayboldular.
- 246 mülteci Almanya'ya geçerken veya sınırda hayatlarını kaybettiler. Bunlardan 134'ü Almanya'nın doğu eyaletleri sınırlarında yaşandı, 3 insan ise Neisse nehirinde sular ile sürüklendiler ve o günden itibaren kayıplar.
- 353'ü Almanya'nın doğu eyaletler sınırlarında olmak üzere toplam 935 mülteci sınırı geçerken yaralandılar.
- Gözaltında, tutuklama sırasında, sınır dışı sırasında, sokakta, makamlarda veya evlerde bulunan 35 mülteci polis veya güvenlik personelinin uyguladıkları ağır şiddet sonucunda hayatını kaybettiler. Ayrıca en az bin 391 mülteci yaralandı.
- Acil hayat kurtaran yardım sağlanmadığı için 34 mülteci hayatını kaybetti.
- Yangınlarda, mülteci kamplarına veya mülteci evlerine/dairelerine yapılan yangın saldırılarında 88 mülteci hayatını kaybetti; bin 818 mülteci yaralandı.
- Sokakta/kamu alanlarındaki ırkçı veya siyasi saldırılar sonucunda 29 mülteci hayatlarını kaybetti. Ayrıca en az 4 bin 300 mülteci fiziki saldırıya uğradı.

En az 803 kişi

Sonuç olarak; söz konusu yıllar içinde Federal Almanya Cumhuriyeti'nin aldığı hükümet tedbirleri sonucunda 1993 yılından bu yana en az 803 mülteci hayatını kaybetti. Irkçı saldırılar ve kamplardaki saldırılar (yangınlar dahil) sonucunda 117 insan hayatını kaybetti.